

Guds historie 2 – Det tabte paradis

Intro

Vi er nået til anden del i vores serie om ”Guds historie”.

Temaet er ”Det tabte Paradis”. Teksten er 1 Mos 2,4-3,24. Dette afsnit er fortællingen om menneskets i Edens have (eller Paradisets have) før og efter det vi kalder ”syndefaldet,” hvor synden og døden kom ind i verden.

Vi skal ikke læse hele teksten. Men i god tråd med temaet ”Det tabte Paradis” vil jeg begynde med blot at læse de sidste vers i beretningen (3,20-24) hvor Gud sender mennesket ud af Edens have og spærrer adgangen til livets træ.

- **v20 Adam gav sin kvinde navnet Eva, for hun blev mor til alle mennesker. v21 Gud Herren lavede skindtøj til Adam og hans kvinde og gav dem det på. v22 Og Gud Herren sagde: »Nu er mennesket blevet som en af os og kan kende godt og ondt. Bare det nu ikke rækker hånden ud og også tager af livets træ og spiser og lever evigt!« v23 Så sendte Gud Herren dem ud af Edens have til at dyrke agerjorden, som de var taget af. v24 Han jog mennesket ud, og øst for Edens have anbragte han keruberne og det lynende flammesværd til at vogte vejen til livets træ.**

Se for at forstå hvor meget mennesket mister i kap 3 er det vigtigt at se det på baggrund af kap 2.

Derfor vil jeg dele min prædiken ind i 2 dele. I den første del af min prædiken pege på 5 ting Gud giver til mennesket i kap 2. Før vi i den anden del af min prædiken skal se på nogle hovedpointer i kap 3, om syndens problem og også hvad løsningen er.

Det tabte Paradis – del 1 (2,4-25):

Jeg vil pege på 5 ting Gud giver til mennesket i begyndelsen.

Men lige en indledende bemærkning: I skabelsesberetningen i kap 1 hører vi om at Gud skabte mennesket i sit billede, som mand og kvinde. I kap 2 får vi en mere detaljeret beskrivelse af, *hvordan* Gud skabte mennesket som mand og kvinde – og i hvilken rækkefølge. Men selvom kvinden først skabes i den sidste del af kap 2, er alt hvad Gud giver til mennesket, givet til mennesket *som sådan*, ikke kun til manden, men også til kvinden.

Gud giver mennesket liv

Det første vi hører om at Gud giver mennesket, er selve livet.

Det er beskrevet på en meget smuk måde:

v7 Da formede Gud Herren mennesket af jord og blæste livsånde i hans næsebor, så mennesket blev et levende væsen.

Det er et meget smukt billedsprog vi får her: Gud beskrives som en kunsthåndværker, der former mennesket af jorden med sine hænder. Derefter blæser han livsånde i mennesket, så det bliver et levende væsen. Det er et meget personligt og varmt og intimt billedsprog – det er næsten som om Gud *kysser* mennesket til live!

Det er kun mennesket der skabes på så *personlig* en måde, at Gud face-to-face blæser sin livsånde i det.

Gud skaber mennesket med en personlig kærlighed, der overgår alt andet i skaberværket.

Alt sammen med til at understrege at mennesket er noget helt særligt for Gud. Det gælder stadig!

Ethvert menneske er skabt i Guds billede, formet af Gud og har livsånde fra Gud selv i sig. Det gælder også dig!

Og fordi han har kysset dig til live med sin livsånde, trækker du vejret i dette øjeblik!

Og hvert et åndedræt du tager, er en stille påmindelse om, at han som skabte dig i kærlighed, stadig er grunden til at du ånder og lever – og at han stadig elsker dig.

Gud giver mennesket et sted at leve

Det andet vi hører om, er at Gud giver mennesket et sted at leve. Han planter en have til mennesket.

v8 Gud Herren plantede en have i Eden ude mod øst, og der satte han det menneske, han havde formet. v9 Gud Herren lod alle slags træer, der var dejlige at se på og gode at spise af, vokse frem af jorden, også livets træ midt i haven og træet til kundskab om godt og ondt.

Helt fra begyndelsen ser vi Guds godhed og omsorg for mennesket. Og han sørger for at det kan leve *godt*. Han smider det ikke bare ud med faldskærm over et tørt ørkenlandskab, hvor det må klare sig selv. Nej, han planter en stor frodig og frugtbar have, og så løfter han mennesket i sin hånd og sætter det *midt i denne fantastiske have*, hvor han har rigeligt af alt, hvad han behøver.

Vi kalder den ”Edens have”. Eden betyder ”nydelse” eller ”fryd” eller ”glæde,” så det lyder unægtelig som et dejligt sted at være. Vi kalder den også paradiset, fordi paradiset betyder ”have”.

Jeg tror de fleste af os, godt kan lide at være i store haver med grønne planter, smukke blomster og træer, der bærer frugt. Livet blomstrer i sådan en have, fordi der er gode livsbetingelser.

Pointen er at Gud netop giver mennesket sådan et sted at leve med ideelle livsbetingelser. Et sted hvor det kan leve livet godt, og spise godt, og leve i glæde, og nyde livet i fulde drag.

Gud giver mennesket et arbejde

v15 Gud Herren tog mennesket og satte ham i Edens have, for at han skulle dyrke og vogte den.

Med andre ord: Gud satte mennesket i Edens have, med et *formål*. For at han skulle dyrke og passe haven.

Gud giver mennesket en opgave, et arbejde. Arbejde er en god ting. (Selv havearbejde åbenbart). Vi er skabt til at arbejde!

Det er godt for mennesket at bruge sin krop, sit hoved og sine hænder til at arbejde med.

Det er en del af formålet med livet – allerede i paradiset have!

På den anden side er vi ikke skabt til altid at arbejde, eller overarbejde!

Vi har brug for en sund livsrytme og balance mellem arbejde og hvile.

Derfor læser vi også i skabelsesberetningen at Gud velsignede den syvende dag og gjorde den til en helligdag og hviledag – og det gjorde han for menneskets skyld.

Gud giver mennesket en befaling

v16 Men Gud Herren gav mennesket den befaling: »Du må spise af alle træerne i haven.
v17 Men træet til kundskab om godt og ondt må du ikke spise af, for den dag du spiser af det, skal du dø!«

Gud giver altså mennesket en befaling, der giver mennesket en udstrakt frihed – indenfor den grænse han selv sætter.

- Du må spise af alle træerne i haven. - Jeg giver alt dette, hele herligheden! Værsgo'!
- Men der er ét træ, du ikke må spise af, træet til kundskab om godt og ondt, for hvis du spiser af det skal du dø.

I dette ligger der også, at Gud (i modsætning til dyrene) giver mennesket et moralsk ansvar for dets handlinger. Et ansvar for at holde sig til Guds livslov kan man sige. I tillid til Guds godhed.

Gud ønsker blot én ting af mennesket. Og det er at det skal leve i tillid til ham. At han ved hvad der er godt for mennesket, og kun vil mennesket det bedste. At mennesket skal stole på ham og hans godhed og kærlighed.

For Gud elsker mennesker – og ønsker at mennesker skal elske ham.

- Poul Hofmann: ”Gud, som er kærlighed, skabte dig og mig i sit billede som kærlighedsvæsener. Han skabte os for at elske os; for at vi skulle elske ham; og for at vi skulle elske hinanden. Kærligheden er hele skaberværkets hensigt og mening. Andet end kærlighed har Gud aldrig villet os. Andet vil han os heller ikke i dag. Andet vil han os i al evighed ikke. Men det er også alt.”

Og *netop derfor* skabte Gud ikke mennesket som styrede robotter, men som frie væsener. (Kærlighed er ikke robotters spidskompetence).

Friheden indebærer også, at Gud giver mennesket *mulighed for enten* at stole på ham og elske ham og adlyde ham - og leve! *Eller mulighed for* ikke at stole på ham og elske og adlyde ham – og dø!

Jeg tror, det er den dybere mening med de to træer midt i haven: ”Livets træ” og ”Træet til kundskab om godt og ondt.”

Gud giver mennesket en frihed, der indebærer et moralsk ansvar for dets handlinger og valg.

Gud giver mennesket fællesskab

Pludselig hører vi om noget der ikke var godt.

v18 Gud Herren sagde: »Det er ikke godt, at mennesket er alene. Jeg vil skabe en hjælper, der svarer til ham.«

Det er ikke godt for mennesket at være alene. Mennesket har brug for fællesskab. Ikke blot med Gud. Et menneske har også brug for menneskeligt fællesskab.

Det vidste Gud naturligvis godt da han skabte Adam.

Når vi læser at Gud først førte dyrene til Adam, er det naturligvis ikke i håb, om at han skal finde en pelikan eller en krokodille, som sin mage. Men måske for at vække Adams bevidsthed om det han endnu manglede. Alle dyrene havde deres mage. Men Adam havde endnu ingen. Egentlig var Paradis endnu ikke blevet rigtig Paradis *for ham*.

Så Gud kvinden som ”en hjælper der svarer til ham.”

Jeg har hørt, at udtrykket ”der svarer til ham” betyder noget i retning af ”*ligesom modsat ham*”. Ligesom ham - men modsat ham! 😊

En der er forskellig fra ham, ikke mindre værd, men forskellig, ligesom venstre hånd er forskellig fra højre hånd. En der passer til ham og komplementerer ham, så de sammen supplerer hinanden fuldkomment.

Gud giver altså mennesket fællesskab.

Og det stærkeste udtryk for dette fællesskab er fællesskabet mellem en mand og en kvinde i ægteskabet. Og Gud fører kvinden til Adam. Som en far der fører sin datter til hendes brudgom. Og det første ægteskab indgås der i Edens have.

Og hele paradisets harmoni sammenfattes i det sidste vers i kapitlet.

V. 25: Adam og hans kvinde var nøgne, men de skammede sig ikke.

På et plan udtrykker det vers selvfølgelig blot, at de ikke havde noget tøj på, og at der ikke var nogen skam forbundet med deres nøgenhed. Men alle fortolkere er enige om, at der er også en dybere betydning i dette.

Den dybere pointe er, at der var intet i deres liv som var forbundet med nogen form for synd eller skyld eller skam overhovedet. Der var intet som var forkert. De havde intet at skjule eller skamme sig over i deres liv. Ingen skam eller skyld over for nogen, hverken over for sig selv, over for hinanden, eller over for Gud. De kunne se sig selv, hinanden og Gud i øjnene uden skam og og uden skyld. For alt i deres liv var – godt og rigtigt og rent.

Det var sådan livet var i Paradisets have. Det var sådan et liv Gud gav mennesket i begyndelsen! Alt var godt!

I begyndelsen levede mennesket i en fri kærlighed til Gud, og det havde livet i dets dybeste betydning. Det levede i tro og tillid til ham, i glad lydighed mod ham, og der var ingen synd, og ingen skyld, og ingen skam – og ingen død, ingen sygdom, ingen lidelse, ingen smerte, ingen sorg! Alt var harmonisk og godt!

Det tabte paradys – Del 2: (3,1-24)

Nu kommer vi så til anden del af min prædiken – beretningen om syndefaldet i kap 3.

I denne beretning finder vi svaret på hvordan vi mistede paradiset.

Hvordan synden alle dens konsekvenser og dermed også døden kom ind i verden.

Hvordan det så at sige lykkedes for ”slangen” (som vi kommer tilbage til) at sprede sin dødbringende gift, der nu sidder i os alle sammen: Mistilliden til Gud, ondskaben, egoismen, ukærligheden – med et ord: synd!

Hvad der er det fundamentale *problem* i verden og i os mennesker.

Og det er vigtigt at forstå problemet. For hvis vi ikke forstår hvad *problemet* er, vil vi heller aldrig forstå hvad *løsningen* er!

Og heldigvis nøjes beretningen ikke med at vise os hvad problemet er, men giver os samtidig et hint om hvad der er løsningen på problemet.

Problemet

Lad os først se nærmere på problemet. Derefter lidt om syndens konsekvenser og til sidst løsningen. Men først: syndens problem: Jeg vil nævne 4 ting.

For det første: Synd og ondskab kommer ikke fra Gud, men fra Satan

Pludselig møder vi ”slangen” i fortællingen. Om slangen her er et symbol for Satan selv eller om slangen skal opfattes som Satans redskab ved jeg ikke. Men andre steder i Bibelen identificerer klart denne slange som ”den gamle slange, som er Djævelen og Satan”. Satan er den Onde, Guds (og menneskers) modstander og fjende.

Hvor Satan og det onde kommer fra, får vi ikke noget at vide om her. Vi får antydninger andre steder i Bibelen (at han var en engel, som oprindeligt var skabt god, men som gjorde oprør mod Gud) men det vil jeg ikke komme nærmere ind på i dag.

Det vigtige er ondskaben og synden ikke er en del af Gud og ikke kommer fra ham. Gud er fuldkommen god og kærlig og retfærdig i alt hvad han gør. Han er fuldkommen hellig!

Så synden og ondskaben har ikke sin oprindelse i Gud, men i Satan.

For det andet: Synd udspringer af mistillid til Guds godhed.

Slangen begynder med at stille et spørgsmål: »*Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af træerne i haven?*«

Læg mærke til at slangen ikke går efter struben i første hug! Den siger ikke: ”I skal ikke tro på Gud! I skal ikke tro på hvad han siger!”

Den fordrejer bare Guds ord en anelse og stiller et lidt forundret spørgsmål: ”Har Gud *virkelig* sagt, at I ikke må spise af træerne af haven?” (Seriøst!? Kan det virkelig passe? Kan han virkelig mene det...?) - Der er en undertone af forundring og lidt forargelse i spørgsmålet: Hvor tarveligt!

Der ligger et forsøg på at skabe mistillid til Guds *godhed* i slangens spørgsmål. I første omgang er det ikke så meget sandheden i det Gud har sagt, som godheden bag det Gud har sagt, han bringer i tvivl.

Og der er en vigtig pointe i dette: Enhver synd, udspringer dybest set af mistillid til Guds godhed. Og efter syndefaldet sidder giften i os alle sammen: mistilliden til Guds godhed. I stedet for at leve i tillid til hans godhed, er vi blevet fyldt af mistillid til at han virkelig elsker os og vil os det godt.

Det der sker i disse to kapitler er så at sige at *Gud* først siger til sine børn: ”Se denne fantastiske have, jeg har til jer. Bare gå ud og leg, og spis af frugten på alle træerne. Men spis ikke af det træ midt i haven! Frugten er giftig! I dør, hvis I spiser af den!” ... Og børnene løber ud og leger i haven, møder slangen, som hvisker dem lidt i øret, så de begynder at tænke: ”Hmm... *mon* der sker noget ved, at vi spiser af det træ? Måske er Gud slet ikke så god som han siger? Måske er det bare fordi i virkeligheden han ikke under os *den allerbedste frugt* i haven ...”

For det tredje: Synd udspringer af afvisningen af Guds sandhed

I stedet for ganske enkelt at afvise slangen og sige: *”Hvor vover du at stille spørgsmålstejn ved Guds godhed imod os? Det er ham, som har givet os selve livet! Han er vores skaber, han elsker os og har givet os hele denne herlighed! Gå af helvede til med dig dit slimede kryb”* (– Undskyld mit sprog, men hvis Eva havde sagt det samme, havde verden måske set bedre ud i dag...)

Men i stedet for at give ham langefingeren(!), så giver hun Fanden en lillefinger (og det skal man som bekendt passe på med).

Hun går i dialog med slangen: v2 *Kvinden svarede slangen: »Vi må gerne spise af frugten på træerne i haven, v3 men frugten på det træ, der står midt i haven, har Gud sagt, at vi ikke må spise af og ikke røre ved, for ellers skal vi dø.»*

Og så kommer det: *Men slangen sagde til kvinden: »Vist skal I ikke dø!»*

Nu sætter slangen sit direkte angreb ind! ZZZAAAAAAGGHHH!!

Denne gang angriber den med en direkte fornægtelse af sandheden i det Gud har sagt! ”Vist skal I ikke dø!” Han lyver! Det er tomme trusler!

Den første fornægtelse af Guds sandhed i Bibelen er en fornægtelse af, at synd fører Guds straf med sig, at synd bringer død med sig. - Men det er sandt! Også selv om vi stadig helst ikke vil tro det. Vi behøver bare gå en tur på en kirkegård for at se at det er sandt: At ”syndens løn ER død.”

For det fjerde: Synd udspringer af drømmen om selv at være som Gud

Slangen siger: ”Vist skal I ikke dø! Men Gud ved, at den dag I spiser af den, bliver jeres øjne åbnet, så I bliver som Gud og kan kende godt og ondt.«

Igen ser vi at slangen angriber Guds *motiver* for at have givet dem forbuddet: ”Vist skal I ikke dø, men Gud ved” - ... Der er noget han ikke under jer! Han ved at hvis I spiser af den, så opnår I noget, han ikke under jer. Der er noget han vil holde for sig selv. Kan I ikke se det, han elsker jer i virkeligheden slet ikke, han er i virkeligheden slet ikke så god...”

Vi ser også Slangen blander løgn med sandhed. Der er virkelig en bid af sandhed i det, slangen siger: *jeres øjne vil blive åbnet*, ... - Deres øjne blev virkelig åbnet, ikke? (Men slangen fortalte dem naturligvis ikke hvilke negative konsekvenser det ville indebære).

Og i én forstand var det også rigtigt, at de ved at spise af frugten ville blive som Gud og kende godt og ondt. Men slangen fortalte dem ikke om *forskellen* i den måde Gud kender godt og ondt på, og den måde vi *mennesker* er kommet til at kende godt og ondt.

Gud kender til godt og ondt fordi han er alvidende. Der er intet ondt han ikke kender til og ved om, for han ved alt. Men han kender ondt uden selv at have del i ondskaben. Vi derimod kender nu til det onde ved selv at være blevet en del af ondskaben. Ved selv at tage del i den. Ved selv at være inficeret af den,

Man kan sammenligne det med at en læge kender til en sygdom, i kraft af sin kundskab og sin viden om sygdommen. En patient derimod kender til en sygdom ved selv at lide af den. Ved selv at være ramt af sygdommen. Det er sådan, vi er kommet til at kende ondskaben nu. Den er blevet en del af os. Skidtet sidder i os.

Men den store fristelse i slangens ord er altså: så I bliver som Gud... - Det er *hjertet* i al synd, at vi selv ønsker at være som Gud. At det ikke er nok for os, at vi skabt i Guds billede til at ligne ham. Vi vil selv være ligesom Gud. Vil selv være Gud i vores liv. Vi vil ikke lade Gud være i centrum for vores liv. Vi vil selv være i centrum. Vi vil selv bestemme hvad der er godt og ondt...

Og til sidst bliver slangens fristelse for stærk. Og træets frugt bliver for stærk en fristelse:

v6 Kvinden så, at træet var godt at spise af og tiltrækkende at se på, og at det også var godt at få indsigt af, og hun tog af frugten og spiste. Hun gav den også til sin mand, der var hos hende, og han spiste.

Og i det øjeblik kommer synden ind i menneskets verden og menneskets liv. Og slangens gift sidder nu i os alle...

Syndens øjeblikkelige konsekvenser

Synden får øjeblikkeligt konsekvenser:

v7 Da åbnedes deres øjne, og de opdagede, at de var nøgne. Derfor syede de figenblade sammen og bandt dem om livet. v8 Ved aftenstid hørte de Gud Herren gå rundt i haven. Da gemte Adam og hans kvinde sig for Gud Herren mellem havens træer.

- Deres øjne åbnes og de opdager at de er nøgne. Hvilket naturligvis ikke betyder at de indtil nu bogstaveligt talt havde gået rundt i blinde med lukkede øjne! Eller at det eneste der skete, var at de fandt ud af at de ikke havde tøj på! Der er igen en dybere symbolik på spil. De erfarede for første gang skam og skyld. De erfarede for første gang hvad det vil sige at have syndet imod Gud.
- De forsøger at løse problemet ved at dække sig med figenblade. Men syndens problem stikker dybere end som så.
- De gemmer sig for Gud. Før havde de kunne mødes med Gud i haven uden frygt. Nu får blot lyden af Gud i haven dem til at gemme sig og skjule sig for ham mellem havens træer - i frygt for ham.

Syndens langsigtede konsekvenser

Der kunne også siges meget om de langsigtede konsekvenser af synden, som vi hører om senere i kapitlet, men jeg vil kun meget kortfattet nævne dem her:

- Gud udtaler en forbandelse over slangen! (Og forudsiger slangens/Satans endelige knusende nederlag som jeg kommer tilbage til om lidt)
- Til kvinden siger Gud at hendes graviditet og fødsler fremover skal være forbundet med smerte. Og at kvindens relation til manden skal blive kompliceret og konfliktfyldt i en kamp for at få magt over hinanden.
- Til manden siger Gud at agerjorden nu skal være forbandet pga hans synd. Hans arbejde skal fremover blive en møjsommelig kamp for føden forbundet med slid, sved, og sult – indtil han skal dø og igen blive til jord.

Løsningen

Men lad mig til sidst fokusere på løsningen på syndens problem, som Gud også giver et hint om i fortællingen – og det håb for mennesket, som dermed også gives.

Allerførst: Læg mærke til at **Gud går ud for at søge efter dem i haven!** Som en Far, der går ud for at finde sine fortabte børn. Som en hyrde der går ud for at lede efter sit mistede får. Som én der kommer for at opsøge og frelse det fortabte – går han ud og leder efter dem. (Det kommer vi til at se mere af senere i denne serie).

Og han kalder på dem: **”Hvor er du?”** – Det er ikke, fordi han ikke ved hvor de er! Hele tanken om at man kan gemme sig for Gud bag nogle træer er jo latterlig! Det er snarere, fordi han vil kalde dem fra deres skjul.

Og da de kommer frem, siger han ikke bare: ”Jeg ved hvad I har gjort! I har gjort det, jeg forbød jer at gøre!”

Læg mærke til at Gud hele tiden stiller dem en række spørgsmål:

- Hvor er du?
- Hvem har fortalt dig, at du er nøgen?
- Har du spist af det træ, jeg forbød dig at spise af?«
- Hvad er det, du har gjort?

Det er som om han inviterer dem til selv at fortælle ham, hvad de har gjort og bekende deres synd for ham.

Det er en del af løsningen på synden problem, at vi lærer at bekende vor synd for Gud.

Men den fundamentale løsning på syndens problem findes i Guds ord til slangen i vers 15:

**v15 Jeg sætter fjendskab
mellem dig og kvinden,
mellem dit afkom og hendes:
Hendes afkom skal knuse dit hoved,
og du skal bide hendes afkom i hælen.**

Dette er det første løfte om en frelser for menneskeheden i Bibelen. Det første evangelium, som det ofte kaldes. Det handler om Jesus.

Straks efter syndefaldet, giver Gud løftet om én af kvindens efterkommere en dag skal knuse slangens hoved, men selv blive bidt i hælen.

Det er lidt gådefuldt. Vi skal forestille os noget i retning af en mand, der tramper på en slanges hoved og knuser det med sin fod. Men i selve handlingen bliver manden selv bidt af slangen i hælen - og dør selv af giften, af synden...

Der er en stærk scene i Mel Gibsons film ”The passion of the Christ”:

Jesus er i Getsemane have. Den er den sidste nat før hans korsfæstelse. og Jesus kæmper i bøn til sin Far i himlen, og sveder blod – overvældet ved tanken om den byrde han skal bære på korset – hele menneskehedens synd.

Slangen/Satan viser sig og hvisker: ”Ingen kan bære hele verdens synd og skyld. Ingen! Aldrig!”

Og så rejser Jesus sig - og tramper på slangens hoved med sin fod, og knuser dens hoved! - og så går ham mod korset for at give sit liv for hele verdens synd!

Det er en stærk scene med en stærk symbolik!

For Bibelen siger: At han, Jesus, som ikke selv havde nogen synd, blev gjort til synd for os på korset. ”Gjort til synd” – det er et meget stærk udtryk! Gud gjorde ham til ét med al menneskehedens synd, som var han slangen og dens gift selv. Og som hele menneskehedens repræsentant og stedfortræder betalte hans ”syndens løn” for os med sin død. For at vi kunne blive tilgivet og frikendt for al synd overfor Gud og få fællesskab med Gud igen ved troen på Jesus!

Og det – som Jesus gjorde – det er den fundamentale løsning på syndens problem!

Og troen på ham som vores frelser er også den eneste vej til det nye Paradis, på den nye jord, som Bibelen slutter med at beskrive, hvor vi igen skal have fri adgang til livets træ og lov til at spise af dets frugt, og leve evigt sammen med Gud i en fuldkommen verden.

”Fredens Gud vil snart lægge Satan knust under jeres fødder” (Rom 15,20)